

Kształcenie umiejętności sprawdzanych w zadaniach do tekstu słuchanego i czytanego

Irena Masojć

Uniwersytet Witolda Wielkiego

7 stycznia 2026 r.

VYTAUTO DIDŽIOJO
UNIVERSITETO
ŠVIETIMO
AKADEMIJA

Umiejętności sprawdzane na podstawie tekstu słuchanego i czytanego

Słuchanie - 7-8 klasa	Czytanie – 7-8 klasa
Klausydamas tekstų [...] tiksliai formuluoja teksto temą, tikslą, pagrindinę mintį, kelia vieną kitą hipotezę , išsiaiškina nesuprastas sąvokas, mintis (A1.1.3) .	Formuluoja ir aptaria teksto temą, tikslą, pagrindinę mintį, kelia hipotezes . Įžvelgia įvairius ryšius tarp teksto dalių. (B2.3.3) .
Įžvelgia ir apibendrina tekste pateiktą informaciją, teksto autoriaus intenciją . Daugeliu atvejų kritiškai vertina turinį ir raišką [...] (A1.2.3)	Randa, grupuoja, lygina ir apibendrina tekste tiesiogiai pateiktą informaciją ir išreikštus požiūrius . [...] Sieja, palygina ir apibendrina skirtingos raiškos informacijos fragmentus (B2.1.3) .
	Randa ir paaiškina netiesiogiai išreikštą tekste informaciją ir mintis, įžvelgia teksto autoriaus intencijas (B2.2.3)
NMPP – 6 punktów (z 8), PUPP – 6 (z 9), VBE I – 4 (z 8)	NMPP – 8 punktów (z 16) , PUPP 10 (z 21), VBE I – 10 (z 16), VBE II – 18 (z 30)

Rozwój umiejętności sprawdzanych na poszczególnych etapach kształcenia

Klasa	Umiejętności
7-8 klasa	Randa ir paaiškina netiesiogiai išreikštą tekste informaciją ir mintis. (B2.2.3). Formuluoja ir aptaria teksto temą, tikslą, pagrindinę mintį, kelia hipotezes. (B2.3.3).
9-10 klasa	Randa ir paaiškina netiesiogiai išreikštą tekste informaciją, mintis ir požiūrius, įžvelgia teksto autoriaus intencijas. (B2.2.3). Formuluoja ir aptaria teksto temą, tikslą, pagrindinę mintį, kelia hipotezes. Aptaria įvairius ryšius tarp teksto dalių. (B2.3.3).
11-12 klasa	Randa ir paaiškina netiesiogiai pateiktą tekste informaciją, išreikštus požiūrius, aptaria teksto autoriaus intencijas. Įžvelgia ir aptaria teksto nevienareikšmiškumo apraiškas ir kalbines manipuliacijas. (B2.2.3) Įvardija ir nagrinėja teksto problemą ir jos sprendimo būdus, analizuoja argumentų tinkamumą. Skiria faktus, nuomonę, refleksiją. Aptaria įvairius ryšius tarp teksto dalių. Daro teksto visumą apibendrinančias įžvalgas. (B2.3.3)

Zadania na rozumienie tekstów

Zadania do fragmentów tekstu:
pytania o **informację wyrażoną wprost** (wymagają tylko zrozumienia), pytania o **informację wyrażoną pośrednio** (wymagają operacji umysłowych: analizy, wnioskowania, porównywania itp.)

Zadania do całości tekstu
(wymagają różnych operacji umysłowych, przede wszystkim uogólniania)

Zadania do poszczególnych fragmentów tekstu (1)

NMPP 2025, Słuchanie:

Dlaczego Jan Mela uważa się za szczęściarza? Zaznacz poprawną odpowiedź. (1 punkt)

- Ponieważ ominęły go w życiu nieszczęścia i trudności.
- **Ponieważ może realizować siebie w różnych dziedzinach życia.**
- Ponieważ wszystko w życiu przychodzi mu łatwo i bez wysiłku.
- Ponieważ wszystko za niego robią otaczający go wspaniali ludzie.

PUPP 2025, Czytanie:

W jakim celu doktor Paweł przybył do wiejskiego domostwa? Zaznacz właściwą odpowiedź. (1 punkt)

- Chciał odwiedzić dawną ukochaną.
- **Został wezwany do chorej.**
- Szukał schronienia przed zawieją.
- Chciał trochę odpocząć w podróży.

Zadania do poszczególnych fragmentów tekstu (2)

7. Jakie znaczenie alegoryczne ma okręt „Purpura” w utworze H. Sienkiewicza? Wybierz poprawną odpowiedź.

- A. Opisuje niebezpieczną podróż morską.
- B. Jest metaforą niełatwego życia rodzinnego.
- C. Symbolizuje Polskę i jej trudną sytuację polityczną.
- D. Przedstawia losy emigrantów wyjeżdżających do Ameryki.

(1 punkt)

8. Wyjaśnij, co w kontekście opisanej sytuacji wyraża zdanie *Zerkano przy tym na okna, a pani Michalina zapuszczała od niechcenia rolety*.

(1 punkt)

Zadania do całego tekstu (1)

NMPP 2025, Słuchanie:

Jaka jest **główna myśl** wywiadu? Zaznacz poprawną odpowiedź. (1 punkt)

- Niestety załamują człowieka.
- Rodzice powinni ukrywać przed dziećmi bolesną prawdę.
- **W życiu można pokonać nawet największe trudności.**
- Nie należy podejmować się wyzwań, które są zbyt trudne.

PUPP 2025, Czytanie:

Zaznacz właściwe zakończenie podanego zdania. (1 punkt)

Tematem tekstu jest...

- historia tragicznej miłości.
- walka lekarza z epidemią na wsi.
- opis zimowych wiejskich krajobrazów.
- **niespodziewane spotkanie dawnej znajomej.**

Zadania do całego tekstu (2)

VBE I 2025, Czytanie:

Zaznacz **cel przeczytanego tekstu** oraz odpowiednie uzasadnienie. (2 punkty)

• Ukazanie fikcyjnej rzeczywistości,		1. tekst przedstawia fakty z biografii znanej osobowości
• Pokazanie emocji autora,	ponieważ	2. narrator opowiada o wydarzeniach dziejących się w zmyślonym świecie.
• Przekazanie informacji,		3. tekst wyraża zachwyt nad twórczością Żeromskiego.

VBE I 2025, Słuchanie:

Co jest **celem wysłuchanego tekstu**? Zaznacz poprawną odpowiedź. (1 punkt)

- A. Zainteresowanie słuchaczy nauką języka angielskiego i hebrajskiego.
- B. Zaprezentowanie książek, które przetłumaczyła Anna Halbersztat.
- C. **Omówienie niektórych osobliwości pracy tłumacza literatury.**
- D. Obrona tłumaczy przed stawianymi im zarzutami.

Zadania do całego tekstu (3)

MBE II 2025:

1. Spośród podanych sformułowań A–F wybierz cztery, które odzwierciedlają treść różnych części tekstu. Przy liczbach 1–4 wpisz litery w kolejności zgodnej z tekstem.

- A. Ucieczka Bogumiła z przyjęcia, na którym poczuł się odrzucony.
- B. Salonowa rozmowa o sukcesach wybitnych Polaków.
- C. Kłótnia małżeńska między Barbarą i Bogumiłem.
- D. Czytanie i komentowanie tekstu Sienkiewicza.
- E. Wspólne śpiewanie pieśni patriotycznej.
- F. Rozmowa matki z córką.

1. _____ 2. _____ 3. _____ 4. _____

(2 punkty)

Rozwój umiejętności związanych z rozpoznawaniem środków artystycznych i określaniem ich funkcji w tekście

Klasa	Umiejętność
7-8 klasa	Znajduje w tekście większość z środków artystycznych wskazanych w treściach nauczania i przy pomocy nauczyciela omawia ich funkcję . Środki artystyczne: epitet, porównanie, apostrofa, wyrazy o przenośnym znaczeniu, zdrobnienia, powtórzenia, wyrazy dźwiękonaśladowcze, pytania retoryczne, symbol.
9-10 klasa	Analizuje i interpretuje środki językowe w utworze i odpowiadając na pytania naprowadzające wyjaśnia ich funkcję w tekście . Środki artystyczne: + antyteza, oksymoron, hiperbola, personifikacja, animizacja, anafora, paralelizm, alegoria.
11-12 klasa	Analizuje i interpretuje środki językowe utworu i wyjaśnia ich funkcję w utworze . Rozpoznaje i omawia różne typy stylizacji językowej w utworach. + archaizm, dialektyzm.

Rozpoznawanie środków artystycznych – NMPP i PUPP

NMPP 2024, Czytanie:

Zaznacz, **jak można nazwać wszystkie wyróżnione wyrazy**, i wybierz właściwe uzasadnienie. (2 punkty)
*Szybko zgrałem zdjęcie na **kompa** i programikiem do memów dodałem krótki komentarz „Ścię-ście” – że niby z pełnymi ustami. **Pyknąłem** gdzie trzeba i Gruby z podpisem **zawisł** u mnie na **fejsie**.*

Wyrazy zdrobniałe

Wyrazy zapożyczone

Wyrazy potoczne

Wyrazy regionalne

ponieważ

ilustrują język codzienny nastolatków.

pochodzą z różnych języków obcych.

pomagają uniknąć powtórzeń.

ujawniają pochodzenie bohatera.

PUPP 2025 – brak zadań na środki artystyczne.

PUPP 2024, Czytanie: Jakie środki artystyczne zostały wyróżnione w podanych cytatach? **Wybierz ich nazwy** spośród poddanych w kolumnie obok. (3 punkty)

Zaufałem drodze **wąskiej** – epitet / personifikacja / porównanie

nie w porę [...] **jak** w listopadzie **spóźnione buraki** – apostrofa / porównanie / powtórzenie

poszedłeś [...] **autostradą do nieba** – apostrofa / epitet / metafora

Rozpoznawanie środków artystycznych – VBE I

VBE I 2025, Słuchanie:

Jaki środek stylistyczny jest wyróżniony w podanym fragmencie zdania:
*hebrajski, wiadomo, jest bardzo starym językiem, w związku z **tym jedno słowo ma 58 tysięcy znaczeń***? Wybierz poprawną odpowiedź oraz właściwe uzasadnienie. (2 punkty)

hiperbola

porównanie ponieważ

archaizm

są to stare słowa, które już wyszły z użycia.

jest to wyolbrzymienie tego, o czym jest mowa.

jest to omówienie podobieństw w językach hebrajskim i polskim.

Rozpoznawanie środków artystycznych i ich funkcji w tekście – VBE II

7. Uzupełnij zdania. Wpisz w punkcie (1) nazwy wyróżnionych w podanych cytatach środków artystycznych, a w punkcie (2) wyjaśnij celowość ich użycia. (4 punkty)

A. W określeniu *wielkiego kontynentu* mojej *młodości* w odniesieniu do Kolonii Wileńskiej została użyta (1), która uświadamia czytelnikowi, że (2)

.....

B. W opisie wyglądu bohatera: *ja ubrany w kusy garniturek warszawski i w wążiuteńkich spodniach* – posłużono się trzema (1), które pomagają (2)

.....

6. Uzupełnij zdania. Wyjaśnij funkcje wyróżnionych w cytatach środków stylistycznych.

A. Epitet metaforyczny w cytacie *wołała spiżowym niemal głosem* podkreśla, że _____

_____.

B. Metafora *nazwisko było na wszystkich ustach* pokazuje czytelnikowi, że _____

_____.

(2 punkty)

Trudności w określaniu funkcji środków artystycznych

Nie zawsze znali **nazwy środków artystycznych**.

Może przeszkadzała **nie dość jasno ustalona terminologia**: celowość użycia / funkcja (w tekście)?

Nie zawsze **rozpoznawali w cytacie wyraz użyty w przerośnym znaczeniu**, którego znaczenie w tym kontekście trzeba wyjaśnić, przededefiniować (*kontynent, spiżowy*)

Nie zawsze potrafili trafnie **sformułować funkcję / celowość użycia tego środka artystycznego w tekście**.

Słownictwo charakteryzujące ludzi – NMPP

NMPP 2025, Słuchanie:

Zaznacz cechy osobowości, które – zdaniem Jana Meli – są potrzebne do pokonywania trudności w życiu. (2 punkty)

Która cecha charakteryzuje matkę, a która – ojca Jana Meli? Przeciągnij nazwy właściwych cech. (1 punkt)

NMPP 2025, Czytanie:

Zaznacz, jaka cecha osobowości bohaterki ujawnia się **w podanym cytacie** z tekstu: *Odetta Potrącona, mój luby Zygfrydzie – odpowiada poważnie*. (1 punkt)

Do każdego cytatu dobierz jedną odpowiednią cechę Michała. (2 punkty)

arogancki dowcipny nieśmiały odważny przyjazny

Słownictwo charakteryzujące ludzi – PUPP

PUPP 2025, Czytanie:

Jakie emocje bohatera ilustrują podane cytaty? Przy każdym cytacie umieść odpowiednią nazwę emocji. (3 punkty)

bezradność przerażenie ulga wstyd zdenerwowanie żal

	Cytat	Nazwa emocji
A	<i>– Tyfus... – wyszeptał błędąc.</i>	
B	<i>[...] dławili go, niby zwitki pakuł, łzy niezdolne wypłynąć.</i>	
C	<i>Wołał na nią najczulszymi nazwami, unosił jej głowę słabo trzymającą się szyi – na darmo.</i>	
D	<i>[...] zaczął pisać. Ręce mu się trzęsły i skakały co chwila do skroni.</i>	

Wskazywanie cech bohaterów i ich uzasadnianie – VBE II

10. Podaj dwa przymiotniki nazywające cechy osobowości głównego bohatera i uzasadnij swoją opinię.
Nie cytuj. (2 punkty)

1. (Jaki?) _____, ponieważ _____
_____.

2. (Jaki?) _____, ponieważ _____
_____.

3. Wybierz spośród podanych po jednej cesze, którą można przypisać matce i córce, i uzasadnij swój wybór na podstawie tekstu.

niezrównoważona	egoistyczna	opiekuńcza
cierpliwa	wyrozumiała	zazdrosna

A. Matka jest (jaka?) _____, ponieważ _____
_____.

B. Córka jest (jaka?) _____, ponieważ _____
_____.

(2 punkty)

Trudności w określaniu cech bohatera i ich uzasadnianiu

Nietrafne określenia,
wynikające z błędnego
rozumienia przymiotników,
np. *pamiętliwy, tęskliwy,*
zarozumiały, wyrozumiały,
zuchwały, troskliwy.

**Niepoprawne formy
wyrazowe,** np. *ciekawski*
(zam. *ciekawy*),
melancholiczny (zam.
melancholijny),
komunikacyjny (zam.
komunikatywny).

**Nietrafne
uzasadnienie**

**Dziękuję za
uwagę**

